

KIRKERNE I
CHRISTIANSFELD OMRÅDET

www.christiansfeldkirker.dk

Samarbejdet har groet i Christiansfeld - og nu skal det modnes

*Af sognepræst og projektleder Carsten Haugaard Nielsen,
Christiansfeld*

Hvad skal der til, for at et samarbejde mellem sogne kan udvikle sig? Er samarbejde mellem sogne i det hele taget sagen? I november 2009 bragte Menighedsrådsforeningens Blad en artikel med titlen "Samarbejdet spirer i Christiansfeld". Artiklen fortalte om begyndelsen på et samarbejdsprojekt mellem syv sogne i Christiansfeld-området. Her bringes en opfølgende artikel om de resultater, samarbejdsprojektet har givet.

Kort om samarbejdsprojektet

Samarbejdsprojektet "Nye samarbejdsformer for sognene i og omkring Christiansfeld" tog sin begyndelse i foråret 2009.

Efter et indledende møde med præster og menighedsrådsformænd samledes alle menighedsrådsmedlemmer og ansatte i april 2009 til en stor fælles visionsdag. Dagen mundede ud i et væld af muligheder for det fremtidige samarbejde. Menighedsrådene havde valgt medlemmer til en styringsgruppe. Styringsgruppen besluttede, hvad samarbejdet konkret skulle handle om: Et nyt fælles blad og en ny fælles hjemmeside, fælles aktiviteter og gudstjenester, såkaldte erfa-grupper for kirkegårdsansatte og for organister samt en præste-gruppe.

Siden er der blevet arbejdet i disse grupper. De konkrete resultater har været et nyt fælles logo, en ny fælles kirkeside i den lokale ugeavis, en ny fælles hjemmeside www.christiansfeldkirker.dk, nogle fælles foredrag og gudstjenester og – ikke mindst – et værdifuldt kendskab på tværs af sognene.

Evaluering

Samarbejdet er i foråret 2010 blevet evalueret gennem udsendelse af spørgeskemaer og ved drøftelser i menighedsrådene. I spørgeskemaerne har hver enkelt givet de aktiviteterne "karakter" fra 1-5. Ca. 2/3 har et gennemsnit i deres besvarelser på mellem 4 og 5. Generelt er der altså enighed om, at meget er lykkedes.

Ikke mindst værdsættes det nye logo, kirkesiden og hjemmesiden. Men også erfa-gruppen for kirkegårdsansatte og præste-gruppen vurderes især at have fremmet samarbejdet. Der generelt enighed om, at projektet mere har fremmet samarbejdet end styrket det kirkelige liv.

Evalueringen undersøger også, i hvor høj grad den enkelte ønsker et samarbejde, og om man har ændret holdning, siden projektet begyndte. Svarene her viser, at de fleste ønsker enten "et begrænset samarbejde" eller "et omfattende samarbejde" og kun en mindretal "et fælles pastorat". Ingen ønsker "intet samarbejde". Og der er en bevægelse i svarene, så flere ønsker enten "et omfattende samarbejde" eller "et fælles pastorat" nu.

I flere spørgeskemaer og fra flere menighedsråd siges der, at det har krævet meget arbejde, og at der nu er brug for, at samarbejdet konsolideres.

Konklusionen på det hele er blevet, at både styringsgruppen og samarbejdet forsættes med de aktiviteter, der er sat i gang. Men det næste års tid skal der ikke sættes nye skibe i søen. Eller sagt på en anden måde:

samarbejdet både spiret og groet gennem et års udvikling og arbejdsindsats. Nu er det tid til, at det også skal modnes.

Hvad har vi lært?

Hvad har samarbejdet lært os? Resultaterne kan samles i flg. punkter:

1. *Samarbejde mellem sogne skal startes op på et gunstigt tidspunkt*

Hos os var samarbejdet blevet forberedt gennem nogle initiativer på tværs af sognene i årene forud, og det lå i forlængelse af nogle drøftelser mellem menighedsrådene og biskoppen. Her gav alle menighedsråd udtryk for, at de ønskede en udvikling af samarbejdet. På den negative side hører her, at det blev startet op hen over et menighedsrådsvalg og oven i etableringen af et nyt tresogns pastorat i området. Det var lige ved at vælte projektet, før det kom i gang.. Fremtidige projekter bør tage både menighedsrådsvalg og andre forandringsprocesser i betragtning inden beslutning om at starte op.

2. *Projekt målet skal være rummeligt og åbent*

Det oprindelige projekt målet var, at samarbejdsprocessen skulle føre til dannelsen af et fælles pastorat. Men det mål løb allerede fra starten ind i vanskeligheder. Det blev oplevet som useriøst at indgå i en forandringsproces, hvor endemålet på forhånd var givet. Målet blev derfor drejet til at være: ”at styrke det kirkelige liv i alle sogne”. Strukturen var så underordnet dette mål.

Dermed blev samarbejdsprojektet sat ind i en større sammenhæng: Kirkens formål eller målsætning. Det blev dog ikke nærmere diskuteret eller formuleret, hvad der ligger i ”styrkelse af det kirkelige liv i alle sogne. Samtidig gjorde netop dette måls rummelighed, at alle kunne gå ind for det.

Drejningen af projekt målet viser, at en samarbejdsproces som denne, hvor man arbejder med at bygge et samarbejde op ”fra neden” har brug for et mål eller en vision, der er

- rummelig, så alle kan gå positivt ind i processen
- og samtidig *åben*, så projektets slutning ikke er givet på forhånd

3. *Principielle forhold i forbindelse med præsters samarbejde*

I forhold til præsternes samarbejde har projektet tydeliggjort, at samarbejde mellem præster ikke uden videre kan besluttes ovenfra. Konkret var der ikke enighed i præstegruppen om, at der skulle være fælles konfirmandundervisning – noget som ellers lå i biskoppens beslutninger om samarbejdet i området. Ved biskoppens mellemkomst er det blevet til, at kun to af pastoraterne i 2010-2011 kører konfirmandundervisningen fælles.

Samarbejde mellem præster rører også ved en række andre principielle spørgsmål: Skal præster i fremtiden fortsat være generalister og tæt på sognet? Eller skal de snarere bevæge sig i retning af (også) at blive specialister for et større område?

4. *Samarbejde mellem sogne skal ses som en forandringsproces, der skal planlægges og ledes*

Samarbejdsprojektets enkelte faser har givet en erfaring af en forandrings- eller samarbejdsproces, der langt på vej er lykkedes. Projektet peger her på, at en række betingelser for samarbejde må være til stede, før det kan lykkes: det skal startes på et gunstigt og naturligt tidspunkt, det skal drives af en fælles vision, der inddrager mange, der skal være en gruppe, der er så centralt placeret, at den kan tage ansvar for processen. Og endelig skal processen styres med inddragelse af erfaringer fra forandringsprocesser generelt.

5. *Forandring og styrkelse af det kirkelige liv tager tid*

Evalueringerne viser, at projektet indtil nu har styrket samarbejdet. Men evalueringer vurderer også, at konkrete resultater til fremme af det kirkelige liv ikke i samme grad er nået. Hvis forandringerne på tværs af sognegrænser skal forankres hos menighedsråd, medarbejdere og menighederne tager det tid. Den århundredgamle sognestruktur og den kultur, der ligger bag, ændres ikke på et år. Hvis et nyt kirkeligt liv på tværs af sognegrænser skal opstå og næres, kræver det, at menighederne ikke kun opfatter sig om en del af det kirkelige liv i sognet. Men som en del af det kirkelige liv i hele området. Det tager mere end et år at nå dertil.

Er samarbejde mellem sogne sagen?

Er samarbejde mellem sogne vejen frem for folkekirkens sogne? Der er ingen tvivl om, at det er den vej ”vinden blæser” i disse år. Men er det vejen frem?

I Christiansfeld området har det sidste års samarbejdsprojekt vist, at det er *muligt* ud fra en tilrettelagt proces. Det har vist, at der er nogle opgaver, vi bedre kan løse i fællesskab end hver for sig. Og vi er blevet så glade for det, at vi har besluttet os for at fortsætte af den vej, vi er begyndt på.

Men – som én bemærker i evalueringerne – så handler det hele jo først og fremmest om, hvorvidt samarbejdet bringer os nærmere en opfyldelse af det, vi er sat til at være kirke for. Vores mål er, at samarbejdet på lang sigt vil gøre os bedre i stand til at møde de udfordringer, kirken står over for i dag. Om vi når det, må fremtiden svare på.

Læs mere

På www.kirke-ledelse.dk under ”Samarbejdsprojekt” kan man læse en udførlig rapport om samarbejdsprojektet samt resultatet af evalueringerne og referater fra møder i styringsgruppen.